

УДК 343.148:343.983.2:343.346

Чичиркін А. О. – аспірант Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; e-mail: chychyrkin@gmail.com; **ORCID 0000-0003-4196-3199**

Залучення слідчим експертів під час призначення експертиз у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів

Доведено, що діяльність експертів у призначенні та проведенні судових експертиз є важливим елементом у розслідуванні порушень правил безпеки дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів. Тому на підставі вивчення слідчої практики, наукової літератури та нормативно-правових актів щодо забезпечення діяльності правоохоронних органів проаналізовано зміст, суб'єкти, організацію, порядок і підстави призначення та проведення експертиз, які є важливими під час доведення складу правопорушень у цій сфері. Запропоновано широкий спектр експертиз, а також підстави та сукупність факторів для їх призначення та діапазон висновків, які надають можливість слідчому, використовуючи спеціальні знання експерта, прийняти рішення в кримінальному провадженні такої категорії правопорушень, довести або спростувати вину конкретного водія. Важливим для слідчих, які спеціалізуються на розслідуванні дорожньо-транспортних пригод, експертів-автотехніків і судово-медичних експертів є вивчення проблемних моментів, що виникають під час підготовки, призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях у злочинах зазначеного виду. Зокрема, це: збирання слідчої інформації та інших даних під час проведення оглядів місця події, оглядів транспортних засобів, дорожнього покриття, слідчого експерименту, отримання біологічного матеріалу, вилучення уламків частин автомобіля, отримання зразків лакофарбового покриття, а також здійснення фіксації слідів й отримання даних для експертизи за системою «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище».

Ключові слова: дорожньо-транспортна пригода; судова експертиза; залучення експерта; взаємодія; кримінальне провадження; досудове розслідування; висновок експерта.

Постановка проблеми. Розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів суттєво відрізняється від інших кримінальних проваджень. За соціально-правовою сутністю для цих правопорушень передбачено перелік різноманітних судових експертиз, що мають важливе значення в процесі доказування. Слід урахувати, що початковим безпосереднім об'єктом дослідження є не злочин, а дорожньо-транспортна пригода (ДТП) із суспільно небезпечними наслідками, що є результатом протиправних дій певної особи. Нині значущість матеріальних доказів у зв'язку зі змінами в адміністративному та кримінальному процесуальному законодавстві істотно зросла. Це вимагає від осіб, що прибули

на місце ДТП, високого рівня професійної майстерності, спостережливості, уміння не залишати поза увагою жодної дрібниці, що, на перший погляд, можуть видатися несуттєвими.

Для забезпечення результативності проведення огляду місця ДТП знань одного слідчого часто недостатньо, необхідно залучати допомогу фахівців. Одним із таких фахівців є експерт.

У сучасних умовах роль експертів у розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху повсякчас зростає. Різні види судових експертиз мають важливе значення в доказуванні, оскільки початковим безпосереднім об'єктом дослідження є не власне злочин (ст. 286–288, 291 КК України), а ДТП із суспільно небезпечними наслідками, що є результатом протиправних діянь певної особи.

Таким чином, експертному дослідженню підлягає досить складний комплекс факторів, що взаємодіють у перебігу ДТП. Крім того, для встановлення особи, діяння якої призвели до ДТП, і суспільно небезпечних наслідків експерт вивчає не один із факторів, а сукупність факторів у системі «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище» [1, с. 154].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання участі експерта в розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту досліджено в монографіях, навчальних посібниках і наукових статтях [1–4]. Проте в більшості випадків аспекти діяльності експерта, зокрема у сфері проведення ним різних експертиз, розглянуто побіжно, унаслідок чого вичерпно не встановлено особливості розслідування цього виду злочинів. На нашу думку, недостатньо досліджено головну особливість цих кримінальних проваджень, а саме вплив проведених експертиз на завдання слідчого, які виконують під час здійснення таких слідчих (розшукових) дій. До них належать: огляд місця події і транспортних засобів, допити учасників та очевидців ДТП, слідчі експерименти тощо.

Виклад основного матеріалу. Вивчення матеріалів ДТП у справах із тяжкими наслідками та результатів опитувань фахівців засвідчує, що важливою в цьому аспекті є послідовність призначення і проведення експертиз.

Відповідно до ч. 1 ст. 242 КПК України, експертизу проводить експертна установа, експерт або експерти за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження або, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Згідно зі ст. 243 КПК України, експерта залучають за наявності підстав для проведення

експертизи за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження.

На підставі аналізу матеріалів кримінальних проваджень доходимо висновку, що типовою для цієї категорії справ є така класифікація судових експертиз:

- медичні;
- криміналістичні;
- інженерно-технічні [5, с. 234].

Згідно з поділом судових експертиз на роди й види залежно від характеру досліджуваного об'єкта схарактеризуємо типові завдання цих експертиз та їх вплив на зміст слідчих (розшукових) дій і їх послідовність.

Судово-медична експертиза під час розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту – це науково-практичне дослідження судово-медичним експертом тіла людини, його частин і виділень з метою вирішення питань медико-біологічного характеру, які мають правове значення для встановлення обставин ДТП і винних у ній осіб. Об'єктами дослідження тут є учасники дорожнього руху (водій, пасажир, пішоходи), які зазнали тілесних ушкоджень або загинули. Тілесні ушкодження розглядають як біологічні наслідки (сліди) ДТП, дослідження яких дає змогу встановити механізм ДТП.

У цьому контексті експертні дослідження пов'язані з людською складовою системи «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище». Крім того, судово-медична експертиза також охоплює кілька родів і видів експертиз [6, с. 877–1226]. До них, зокрема, належать судово-медична експертиза живих осіб, трупа, слідів тощо.

Судово-медичну експертизу живих осіб проводять стосовно потерпілих (а іноді й підозрюваних) у ДТП для визначення характеру, локалізації та ступеня тяжкості тілесних ушкоджень. Висновки цієї експертизи потрібні насамперед для обґрунтованої кваліфікації події та початку кримінального провадження [2, с. 39].

Судово-медичну експертизу трупа проводять стосовно мертвого тіла потерпілої в ДТП особи або його частин (експертиза розчленованого трупа) для встановлення безпосередньої причини смерті, часу її настання, положення тіла під час контакту з транспортним засобом чи іншим об'єктом, характеру й локалізації тілесних ушкоджень. Окремою проблемою може бути з'ясування питання щодо настання смерті потерпілого внаслідок ДТП, зокрема, чи вона сталася до ДТП (інсценування загибелі в ДТП), чи безпосередньо під час ДТП [7, с. 100–103].

Судово-медичну експертизу слідів – речових доказів проводять щодо слідів людини у вигляді часток і виділень її тіла й організму (мікрошматочки шкіри, вибиті зуби, волосся, нігті, потожирові виділення, слина, виділення з носа, кров, мозкова рідина тощо). Для експерта вихідним є положення, що зазначені сліди є одним із видів слідів, які утворилися внаслідок контакту транспортного засобу з конкретною людиною. Залежно від характеру об'єктів і поставлених завдань їх може бути досліджено у відповідних відділеннях медичної криміналістики, імунологічних, цитологічних, токсикологічних і гістологічних відділеннях (лабораторіях) експертного закладу [2, с. 57].

Окремим різновидом цих експертиз є *судово-геномна експертиза біологічних слідів людського походження*, або ДНК-аналіз, молекулярно-генетична експертиза, яка може мати важливе значення під час розслідування ДТП, оскільки під час розслідування злочинів завдання стосовно доведення факту належності плям біологічних рідин або інших часток учасникам події може бути виконано на рівні встановлення конкретної індивідуальної тотожності. Залежно від завдань на вирішення судово-геномної експертизи може бути поставлено такі запитання:

- чи походять плями, схожі на кров (чи інші виділення), на транспортному засобі (на асфальті, одязі тощо) від потерпілого, водія транспортного засобу чи від третьої особи;

- чи походять плями, схожі на кров (чи інші виділення), від однієї і тієї самої особи;

- який генотип цих плям, їхня статева приналежність [6, с. 567].

Специфічні об'єкти дослідження судово-медичних експертів потрапляють у сферу кримінального провадження розглядуваної категорії через проведення як огляду місця події, так і безпосередньо транспортного засобу.

Криміналістичні експертизи під час розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту – це науково-практичне дослідження експертом об'єктів системи «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище», які відображають наслідки (сліди) ДТП, є носіями інформації про механізм ДТП, для свого дослідження потребують криміналістичних знань. Криміналістична експертиза як великий клас охоплює кілька родів і видів експертиз, до яких належать: трасологічна, лакофарбових матеріалів і покриттів, нафтопродуктів і паливно-мастильних матеріалів, волокнистих матеріалів та виробів з них, скла й виробів з нього тощо [3, с. 34].

Трасологічну експертизу проводить експерт щодо слідів-відображень, якщо на одному об'єкті відобразилася зовнішня

будова іншого об'єкта внаслідок їх взаємодії. Такими слідами, зокрема, є сліди коліс транспортного засобу на дорозі, сліди гальмування, ум'ятини та подряпини на транспортному засобі й об'єктах навколишнього середовища. До цієї категорії слідів належать і сліди людей – учасників дорожнього руху (водія, пасажирів, пішоходів), які своїми діями могли вплинути на механізм ДТП. Здебільшого це сліди їхнього взуття на дорозі й транспортного засобу, сліди рук на кермовому колесі та інших частинах транспортного засобу тощо.

Типовими завданнями трасологічної експертизи в процесі аналізу слідів ДТП є класифікаційні, ідентифікаційні та діагностичні завдання [1, с. 156].

Експертизу лакофарбових матеріалів і покриттів проводять стосовно покриття конкретного транспортного засобу, часточки якого, імовірно, відокремилися під час ДТП і могли залишитися на інших транспортних засобах, на дорозі й у навколишньому середовищі (зокрема на одязі постраждалих пішоходів). Тобто це можуть бути частки лакофарбового покриття на іншому предметі в разі контактної взаємодії поверхонь об'єктів системи «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище». Найчастіше це відбувається в ситуації, коли під час огляду місця ДТП виявляють часточки лакофарбових покриттів деталей, механізмів, агрегатів конкретного транспортного засобу в разі зіткнення або наїзду на перешкоду.

Основними типовими завданнями цього різновиду криміналістичної експертизи є такі: виявлення мікрочасток лакофарбових матеріалів і покриттів, що містяться як на поверхні предметів-носіїв (транспортного засобу, одягу та взутті людей), так і на поверхні нереміщуваних об'єктів (дорозі, об'єктах навколишнього середовища); визначення придатності мікрочасток лакофарбових матеріалів і покриттів для ототожнення за ними конкретних об'єктів; визначення походження, складу, призначення виявлених мікрочасток; ототожнення конкретного забарвленого предмета за окремими частками лакофарбового покриття або слідами-накладеннями; визначення джерела походження; установлення факту й механізму контактної взаємодії досліджуваного об'єкта з одягом пішохода, кількох транспортних засобів за взаємоперехідними речовинами, до складу яких належать лакофарбові матеріали [1, с. 154].

Експертизу нафтопродуктів і паливно-мастильних матеріалів проводять стосовно палива, мастила й технічних рідин транспортного засобу, частки яких унаслідок ДТП можуть залишитися в (на) транспортному засобі, дорозі й об'єктах

навколишнього середовища. Об'єктом цієї експертизи може бути й дорожнє покриття, що містить нафтопродукти (бітуми різних марок). У транспортному засобі, зокрема, використовують моторні і трансмісійні оливи, різноманітні пластичні мастила (застосовують у вузлах тертя, для ущільнення сальників і різьбових з'єднань тощо) [4].

Крім того, використовують технічні рідини, кожна з яких має певне функціональне навантаження під час експлуатації транспортного засобу (гальмівне, амортизаторне, охолоджувальне тощо). Шляхом дослідження цих матеріалів та їх слідів на різноманітних об'єктах може бути встановлено такі принципово важливі обставини ДТП з огляду на елементний склад системи «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище»: стан (справність) транспортного засобу загалом чи його окремих вузлів й агрегатів; стан дорожнього покриття, його відповідність установленим стандартам; механізм ДТП за слідами паливно-мастильних матеріалів.

Експертизу волокнистих матеріалів і виробів із них проводять стосовно предметів одягу, внутрішньої обшивки салону та сидінь, чохлів сидінь, підголівників, покриття для підлоги, накидки на сидіння, покривала, а також кручених, в'язаних, килимових виробів тощо. Безпосередніми об'єктами дослідження цієї експертизи є поодинокі текстильні волокна, їх сукупності (грудочки, нитки, пучки), а також фрагменти текстильних виробів [8, с. 114].

Завдання, які виконують під час експертизи волокнистих матеріалів, полягають у виявленні на об'єкті мікрочасток волокнистих матеріалів; установлення групової належності мікрочасток волокнистих матеріалів і виробів із них (волокон, ниток, тканин), тобто визначення їх кольору, походження, виду, призначення й інших ознак; установлення приналежності частини (або частин) волокнистих матеріалів до єдиного цілого (наприклад, одного виробу) [4].

Шляхом проведення цієї експертизи встановлюють окремі обставини механізму ДТП за слідами знаходження волокнистих матеріалів на транспортному засобі, дорозі й окремих об'єктах навколишнього середовища.

Експертизу скла та виробів із нього проводять стосовно уламків і мікрочасток скляних виробів, що встановлюють на транспортному засобі (розсіювачів фар, підфарників, вітрового й бокового скла, дзеркал, колб електроламп тощо), які залишаються на дорозі та об'єктах навколишнього середовища внаслідок ДТП. За допомогою цієї експертизи відшуковують й

ідентифікують транспортний засіб, що зник із місця події, а також установлення механізму ДТП.

Усі завдання, які може бути виконано за допомогою криміналістичної експертизи скла, можна поділити на ідентифікаційні та неідентифікаційні. До неідентифікаційних завдань (діагностичних і класифікаційних) належать такі:

- виявлення мікрочасток скла на різних предметах-носіях;
- установлення причин руйнування виробів зі скла;
- визначення напрямку дії руйнівної сили;
- з'ясування виду та призначення виробу за уламками скла.

До ідентифікаційних завдань належать:

– ідентифікація конкретних (одиничних) виробів за уламками скла;

– установлення загальної родової (групової) належності порівнюваних уламків скла;

– визначення виробничого джерела походження, країни-виробника конкретного виробу [1, с. 155].

Експертизу полімерних матеріалів, пластмас і виробів із них проводять стосовно пластмасових деталей транспортного засобу та їх окремих фрагментів (бампери, крила, світловідбивачі тощо), гумових виробів, полімерних плівкових матеріалів (мішки, ізоляційні й липкі стрічки), виробів особистого користування (ремені, сумки зі штучної шкіри, пластмасові коробки, футляри тощо). За допомогою цієї експертизи можуть здійснювати відшукування та ідентифікацію транспортного засобу, що зник із місця події, а також установлення механізму ДТП. Під час її проведення виконують такі типові завдання:

– виявлення мікрочасток пластмас, клеїв на поверхні предметів-носіїв і встановлення їхнього походження;

– установлення роду (виду) полімерних матеріалів і пластмас, а за наявності порівняльних зразків – групової належності порівнюваних об'єктів;

– ототожнення конкретних предметів (виробів) із пластмас за фрагментами й частинками; установлення належності пластмасових елементів фурнітури (ґудзиків, пряжок тощо) конкретному екземплярові (комплекту) одягу [3, с. 134].

Таким чином, проведення криміналістичних експертиз у кримінальних провадженнях щодо ДТП відіграє важливу роль у розслідуванні цієї категорії правопорушень. З огляду на те, що під час розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту дослідженню підлягає складна система «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище», посиленої уваги потребує технічний аспект ДТП. Ідеться,

насамперед, про технічний стан дороги і транспортного засобу, який взаємодіє з дорогою та навколишнім середовищем (зокрема іншими транспортними засобами). Ця обставина актуалізує використання спеціальних інженерно-технічних знань у формі судових дорожньо-технічної та інженерно-транспортної експертизи.

Для їх проведення експертам необхідно надати значну кількість об'єктів дослідження [9, с. 8], до яких належать різноманітні джерела інформації (транспортна техніка, вузли, агрегати, системи, деталі, дорога, місце ДТП, сліди, учасники ДТП, а також протоколи слідчих (розшукових) дій).

Завершення розслідування та визначення винної в ДТП особи безпосередньо пов'язано з проведенням експертом ситуаційної (ситуалогічної) інженерно-транспортної експертизи обставин ДТП. Для проведення таких експертиз потрібна низка даних, серед яких висновки інших експертиз.

Дорожньо-технічну експертизу проводять з метою виконання таких типових завдань: встановлення видимості елементів дороги та її облаштування; визначення радіуса кривої в плані й поздовжньому профілі; з'ясування експлуатаційного стану автомобільної дороги та його можливого впливу на ДТП; визначення геометричних параметрів автомобільних доріг на ділянках ДТП щодо їх відповідності встановленим стандартам; визначення площі пошкоджень дорожнього покриття, рівності його поверхні чи шорсткості; визначення зчіпних властивостей дорожніх покриттів на ділянках ДТП; установлення технічного причинового зв'язку між дорожніми умовами й ДТП [4].

Шляхом дорожньо-транспортної експертизи також з'ясовують якість виконаних дорожньо-будівельних робіт під час будівництва, реконструкції, ремонту автомобільних доріг загального користування. На цій обставині слід акцентувати увагу, зважаючи на нинішній стан вітчизняних доріг, які об'єктивно призводять до збільшення кількості ДТП.

Отже, дорожньо-технічна експертиза виконує завдання щодо дослідження дороги та дорожніх умов на місці ДТП на предмет відповідності нормативним вимогам будівництва й експлуатації, а також виявляє причиновий зв'язок між відхиленнями від норм і фактом ДТП та його наслідками. Визначають недоліки в організації дорожнього руху, вимоги, якими мали керуватися посадові особи (організації), відповідальні за експлуатацію доріг, мостів, переїздів, і відповідність їхніх дій цим вимогам.

Коло виконуваних завдань дорожньо-технічної експертизи зумовлює необхідність установлення та фіксації необхідних для

її проведення даних, які характеризують дорогу, під час огляду місця події, а отже, у процесі огляду місця ДТП має бути виокремлено дорожньо-технічний аспект, що має важливе значення для тактико-організаційного проведення цієї слідчої (розшукової) дії [3, с. 33].

Відповідно до класифікатора судових експертиз Міністерства юстиції України, судова інженерно-транспортна експертиза є родовою експертизою, яка охоплює проведення досліджень технічного стану й деталей транспортних засобів; транспортно-трасологічні дослідження; дослідження обставин ДТП [8; 9].

Інженерно-транспортну експертизу технічного стану й деталей транспортних засобів (автомехнічну) проводять для перевірки ймовірності причини ДТП в технічній несправності транспортного засобу. Отже, може бути встановлено факти, які дають підстави для визнання винною особу, яка керувала (експлуатувала) транспортним засобом (ст. 286 КК України), або службову особу, відповідальну за випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації (ст. 287 КК України). Експертне дослідження проводять щодо гальмової системи; системи рульового керування, трансмісії та ходової частини й системи освітлення та світлової сигналізації транспортного засобу.

Транспортно-трасологічна експертиза має на меті встановлення взаємного розташування транспортних засобів у момент первинного контакту, місця зіткнення (наїзду); з'ясування стану транспортного засобу (рухомий або нерухомий) під час зіткнення; встановлення механізму контактної взаємодії транспортних засобів і механізму утворення пошкоджень на них [8, с. 56–59].

Інженерно-транспортну експертизу обставин ДТП (ситуаційну) проводять для виконання таких основних завдань:

- визначення напрямку та швидкості руху транспортних засобів;
- обставин гальмування транспортних засобів;
- маневру транспортних засобів;
- обставин зіткнень транспортних засобів;
- обставин наїзду транспортних засобів на пішохода або інші перешкоди;
- оцінювання дорожньо-транспортних ситуацій, у яких водії виконували маневр [4].

Висновки. Отже, у розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху робота експертів є надзвичайно важливою та цінною. Значущість висновків експертів зумовлена, насамперед, широким спектром завдань, які ставлять перед ними в проведенні різноманітних експертиз обставин ДТП, а також складністю їхнього правового змісту. Ці експертизи вимагають урахування значної кількості факторів, які впливають на ДТП.

Прийняття правильного та законного рішення в кримінальному провадженні щодо злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів є неможливим без залучення експертів, що, володіючи спеціальними знаннями, допомагають слідчому визначити вину конкретної особи в учиненні ДТП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колеснік І. Експертизи в розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту / І. Колеснік // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – № 19. – С. 154–157. – (Серія «Юриспруденція»).
2. Балакин В. Д. Экспертиза дорожно-транспортных происшествий : учеб. пособие / В. Д. Балакин. – 2-е изд., перераб. и доп. – Омск : СибАДИ, 2010. – 136 с.
3. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод / [П. В. Галаса, В. Б. Кисельов, А. С. Куйбіда та ін.]. – Київ : ЕКСПЕРТ-СЕРВІС, 1995. – 192 с.
4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [Електронний ресурс] : наказ Міністерства юстиції України від 8 жовт. 1998 р. № 53/5. – Режим доступу: <http://zakon5rada.gov.ua/lavs/show/z0705-98>. – Назва з екрана.
5. Расследование дорожно-транспортных происшествий / [И. В. Писаренко, В. Н. Мегера, В. И. Ткаченко, В. В. Чудновский]. – Киев : РИО МВД Украины, 1994. – Ч. 1–2. – 336 с.
6. Тагаев Н. Н. Судебная медицина : учебник / Н. Н. Тагаев ; под общ. ред. А. М. Бандурки. – Харьков : Факт, 2003. – 1253 с.
7. Можливості використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод / авт.-уклад. С. О. Шевцов. – Харків : Чальцев О. В., 2005. – 308 с.
8. Розслідування обставин дорожньо-транспортних подій : метод. рек. / авт.-уклад.: С. О. Шевцов, К. В. Дубонос. – Харків : Факт, 2002. – 171 с.
9. Реєстр методик проведення судових експертиз Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rmpse.minjust.gov.ua>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Kolesnik, I. (2016). Ekspertyzy v rozsliduvanni zlochyniv proty bezpeky dorozhnoho rukhu i ekspluatatsii transportu [Expertise in the investigation of crimes against road safety and transport operation]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho*

humanitarnoho universytetu, Scientific Bulletin of the International Humanitarian University, 19, 154-157 [in Ukrainian].

2. Balakin, V.D. (2010). *Ekspertiza dorozhno-transportnykh proisshествii* [Examination of road accidents] (2nd ed., rev.). Omsk: SibADI [in Russian].

3. Halasa, P.V., Kyselov, V.B., & Kuibida, A.S. (et al.). (1995). *Ekspertnyi analiz dorozhno-transportnykh pryhod* [Expert analysis of road accidents]. Kyiv: EKSPERT-SERVIS [in Ukrainian].

4. Nakaz Ministerstva yustyttsii Ukrainy "Pro zatverdzhennia Instruksii pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen: vid 8 zhovt. 1998 r. No. 53/5 [Order of the Ministry of Justice of Ukraine On Approval of the Instruction on the Appointment and Execution of Forensic Expertise and Expert Investigations from October 8, 1998, No. 53/5]. (n.d.). *zakon5rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5rada.gov.ua/lavs/shov/z0705-98> [in Ukrainian].

5. Pisarenko, I.V., Megera, V.N., Tkachenko, V.I., & Chudnovskii, V.V. (1994). *Rassledovanie dorozhno-transportnykh proisshествii* [Traffic Accident Investigation]. Kiev: RIO MVD Ukrainy [in Russian].

6. Tagaev, N.N. (2003). *Sudebnaia medicina* [Forensic Medicine]. A.M. Bandurka (Eds.). Harkov: Fakt [in Russian].

7. Shevtsov, S.O. (2005). *Mozhlyvosti vykorystannia spetsialnykh znan pry rozsliduvanni dorozhno-transportnykh pryhod* [Possibilities of the use of special knowledge in the investigation of traffic accidents]. Kharkiv: Chaltsev O.V. [in Ukrainian].

8. Shevtsov, S.O., & Dubonos, K.V. (2002). *Rozsliduvannia obstavyn dorozhno-transportnykh podii* [Investigation of the circumstances of road traffic events]. Kharkiv: Fakt [in Ukrainian].

9. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz Ministerstva yustyttsii Ukrainy [Register of methods of conducting forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine]. (n.d.). *rmpse.minjust*. Retrieved from <http://rmpse.minjust.gov.ua> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 26.04.2018

Chychyrkin A. – Postgraduate Student of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; e-mail: chychyrkin@gmail.com; ORCID 0000-0003-4196-3199

Involving of Investigation Experts While Appointing Inspections in the Process of Criminal Cases with Road Traffic Accidents and Vehicles Operation

Nowadays native law study and practice proves, that experts' activity while appointing and passing legal examinations is an important element in investigations of breaking the rules of safety regulations and vehicles exploitation. That is why under studying some investigative practice, science literature and normative legal reports for keeping activity of law enforcing bodies we analyzed the content, subjects, institution, order and circumstances for appointing and passing examinations, which are significant while proving offences in this sphere. At the same time we suggested a

wide range of examinations as well as grounds and factors for their appointing and range of conclusions, which give the investigator the opportunity to prove or disprove the fault of specific driver with the help of special expert's knowledge and pass a resolution in a criminal case of that offence category. Besides, significant for investigators, that specialize in road traffic accidents, expert mechanics and forensic experts are pointing out at the problem moments, which appear while preparations, appointing and conducting the exams in criminal offences introductions in the offences of that kind. To them we argumentaly refer: collection of investigative information and other facts while investigating the crime scene, vehicles examination, examination of road covering, investigation experiments, especially becoming of biological material, removal of vehicle parts, becoming of samples of varnish-and-paint covering and tracks fixation, getting the data for the examinations according to the system: «driver – vehicle – road – environment».

Keywords: road traffic accident; judicial examination; engagement of anexpert's; interaction; criminal proceeding; pre-trial investigation; expert's conclusion.